

REFORMA AGRARĂ DIN 1945 ÎN JUDEȚUL TELEORMAN

MIHAI CĂTĂLIN ZARZĂRĂ*

Intrarea României în sfera de influență a Uniunii Sovietice, la sfârșitul celui de al doilea război mondial, a atras de la sine și ascensiunea Partidului Comunist Român pe scena politică a țării.

Dacă până la 23 august 1944 comuniștii erau inexistenți în peisajul politic românesc, după această dată, cu sprijinul forțelor sovietice de ocupație, au declanșat o puternică campanie de atragere a maselor de partea lor.

Lipsiți de suportul popular datorită acțiunilor din perioada interbelică și apoi a atitudinii manifestate în timpul războiului, după 23 august 1944, din dorința atragerii de noi membrii, în special din parte populației cu venituri reduse, Partidul Comunist Român a respins organizarea colectivistă a agriculturii, afirmându-și susținerea totală pentru efectuarea unei noi reforme agrare, prin exproprierea moșiilor rămase în urma reformei agrare din 1921.

În acest context, în data de 17 decembrie 1944 are loc prima ședință a Comisiei pentru studiul reformei agrare, instituită la Ministerul Agriculturii și Domeniilor, avândul președinte pe domnul Ion Hudiță, Ministrul Agriculturii¹. Acesta preciza că scopul acestei comisii era de a „studia și aduna materialul necesar pentru reforma agrară. Crede că nu este necesar ca această comisie să nu fie prea numeroasă, chiar dacă sunt specialiști care nu fac parte din comisie, ei pot fi convocați ulterior. Guvernul e hotărât să facă reforma agrară cât mai neîntârziat și bine. Vrea să țină seama de experiențele din trecut și tot ce a fost nedrept să se repare”².

La nivelul județului Teleorman, cu toate că nu aveau legitimitate, activiștii de partid, sprijiniți din punct de vedere propagandistic de presa centrală prin ziarul „Scânteia”, dar și de presa locală, reprezentată de publicațiile, „Câmpul”, a Partidului Comunist și „Plugarul” care era editat de Frontul Plugarilor, au declanșat o vastă campanie mediatică de cucerire a puterii locale,

* Biroul Județean Teleorman al Arhivelor Naționale, Alexandria.

¹ *Scânteia*, Anul I, nr. 88 din 18.12.1944, p. 4.

² *Ibidem*.

a primăriilor, preturilor și prefecturii, similar cu ceea ce se întâmpla la nivel național.

Conferința județeană a Frontului Plugarilor desfășurată în 11 februarie 1945, a fost momentul care a declanșat asaltul asupra instituțiilor administrației județene și a fost un răspuns la manifestul adresat țăranimii de Comitetului Central al Frontului Plugarilor din 10 februarie 1945, prin care se instiga la înlăturarea reformei agrare, prin confiscarea pământurilor³. Cu acel prilej, peste 2.000 de țărani și muncitori și intelectuali veniți la această conferință sunt îndemnați să voteze o moțiune prin care „masele populare” sprijină politica F.N.D. de înlăturare a guvernului condus de generalul Nicolae Rădescu și înlocuirea cu un alt guvern aparținând FND⁴. Astfel o echipă de activiști comuniști, îi îndeamnă pe oameni să atace clădirea Prefecturii și în locul colonelului Nicolae Nedelescu, prefectul județului, să îl instaleze prefect pe profesorul Florian Crețeanu, președintele al Partidului Social Democrat și reprezentant al F.N.D.

La presiunea mulțimii prefectul județului trimite o telegramă către Ministerul de Interne prin care anunță evenimentul desfășurat la Turnu Măgurele: „Azi 11 februarie 1945 orele 14, prezentându-se delegați ai FND [...] solicitând ca prefect pe domnul profesor Florian Crețeanu, cu toată perseverența rog a-mi aproba demisia din funcția de prefect”⁵.

În seara acelei zile comandantul garnizoanei din Turnu Măgurele, colonelul Ionescu și procurorul Munteanu, însoțiți de militari, au solicitat evacuarea clădirii prefecturii, deoarece noul prefect desemnat de către Președintele Consiliului de Miniștri era domnul Nicolae Berceanu, fost subprefect al județului, însă sunt refuzați. Noul prefect numit de guvern se instalează în clădirea preturii din Turnu Măgurele și în data de 16 februarie 1945 dispune garnizoanei militare din Turnu Măgurele să înconjoare clădirea prefecturii și tăierea liniilor telefonice, iar profesorului Florian Crețeanu să părăsească postul. În sprijinul reprezentanților F.N.D. sunt trimiși din capitală Gh. Vlădescu-Răcoasa, Romulus Zăroni și C. Agiu, care negociază cu reprezentanții guvernului, armata fiind retrasă în cazarmă⁶.

Stare de confuzie și dualitate a puterii locale declanșată de comuniști în luna februarie, este menținută până în data de 06 martie 1945, când, la presiunea sovieticilor, guvernul condus de generalul Nicolae Rădescu este înlocuit cu unul dominat de membrii Frontului Național Democrat, condus de dr. Petru Groza și avându-l pe Romulus Zăroni, liderul Frontului Plugarilor, ca Ministru al

³ *Ibidem*, p. 136-138.

⁴ *Teleormanul*, Anul II, nr 621 din 20. 02.1970, f. 2.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*.

Agriculturii și Domeniilor⁷.

În data de 7 martie 1945 are loc prima ședință a guvernului, unde problema reformei agrare este prezentată ca o prioritate, „în strânsă legătură cu liniștea la sate, în reintrarea în normal sub raport de producțiune agricolă”⁸.

După mai multe discuții purtate la nivel guvernamental, în data de 23 martie 1945 este publicat Decretul-Lege nr. 187 privind înfăptuirea reformei agrare⁹.

În raportul întocmit de ministrul de resort, Romulus Zăroni către Rege se preciza:

„Înfăptuirea reformei agrare prin decretul-lege de față constituie împlinirea unui comandament național, economic și social.

Pământul trecut asupra statului este împărțit la plugari pentru completarea lotului de 5 ha, întrucât prin această lege se urmărește împrăștierea plugarilor fără pământ sau cu pământ sub acest lot.

Pământul dat în virtutea acestui decret-lege trece în proprietatea individuală a țăranilor împrăștiți.[...]

Aplicarea reformei agrare este încredințată comitetelor de plugari, alese pe comune și plăși, creindu-se astfel condițiile cele mai bune pentru ca dispozițiile prezentului decret să nu poată fi nici înlăturate nici falsificate”¹⁰.

Guvernul, fiind conștient de faptul că derularea cu rapiditate a procesului de legiferare a reformei agrare și punere în practică a acestuia urma să-i aducă capital politic, este emis și publicat în Monitorul Oficial, Regulamentul legii pentru înfăptuirea reformei agrare nr. 187 din 1945, care avea numai 14 articole¹¹.

Cadrul legal emis de guvern, în ceea ce privește procedura exproprierii și împrăștiirii, stabilea convocarea de către primari a adunărilor generale a plugarilor din comună, care nu au pământ sau au sub 5 ha. Pentru alegerea comitetului local de împrăștiere, la nivel de plasă se înființau comisii de plasă, pentru a coordona lucrările și a hotărî asupra diferendelor între sate și comune, precum și între proprietari și cei îndreptățiți la împrăștiere¹².

De asemenea, o comisie numită de Ministerul Agriculturii și Domeniilor urma să soluționeze diferendele între plăși sau județe¹³.

Conformându-se prevederilor acestei legi, Ministrul Agriculturii și Domeniilor emite Ordinul nr. 84218/1945, prin care obliga Camere Agricole în

⁷ *Monitorul Oficial*, nr. 54/07.03.1945, p. 1702.

⁸ Ioan Scurtu (coord.), *Viața politică în documente, 1945*, București, Arhivele Statului din România, 1994, p. 192.

⁹ *Monitorul Oficial*, nr. 68 bis/23.03.1945, p. 2205-2208.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Monitorul Oficial*, nr.85/12.04.1945, p. 2980-2982.

¹² *Idem*, nr. 68 bis/23.03.1945, p. 2207.

¹³ *Idem*, nr.85/12.04.1945, p. 2981.

înțelegere cu comitetele locale și comitetele de plasă să rezerve în fiecare comună cel puțin 5% din suprafața ce s-a expropriat pentru diferite nevoi ale statului, inclusiv pentru împrumutarea celor decorați cu Ordinul Mihai Viteazul, „alegând aceste rezerve cât mai aproape de sat sau comună și din terenurile cele mai bune”¹⁴.

La nivelul județului Teleorman nu exista o situație statistică cu privire la numărul moșiilor ce trebuie expropriate sau a persoanelor ce sunt îndreptățite la împrumutarea. Astfel, s-a trecut imediat după apariția legii la constituirea comitetelor comunale de expropriere și împrumutarea.

În fapt autoritățile locale care nu dețineau pământ pentru expropriere începuseră demersurile încă înainte de apariția legii. Spre exemplu la comuna Poroschia, primăria, reprezentată de primar și notar, solicita prin adresă, încă din data de 19 martie, aprobarea ca un lot de 5 ha, cu care fusese împrumutat în baza legii de reformă agrară din 1921, un cetățean din Alexandria pentru a desfășura activități apicole, să fie expropriat¹⁵.

O situație deosebită era și în comuna Năsturelu, unde se găsea o moșie deținută în coproprietate de Academia Română și Biserica Sf. Vineri Herasca din București. Printr-o adresă datată 23.03.1945, Academia Română, prin secretarul său general, solicita sprijinul Prefectului județului Teleorman pentru faptul că, „Primăria comunei Năsturelu a pus stăpânire și pe terenul pe care l-am îndiguit în zona inundabilă, a acestei proprietăți, împărțindu-l la săteni. S-a împărțit chiar și pepiniera de arbori forestieri pe care am înființat-o acolo cu scopul procurării materialului de plantat în luncă, pentru consolidarea malului Dunărei. Actul acesta a fost făcut chiar din parte autorității comunale, menită a păstra ordine”¹⁶.

Printr-o notă telefonică din 30 martie Prefectul județului transmitea Pretorului Plășii Zimnicea și comitetului local de expropriere Năsturele că în conformitate cu prevederile legii de reformă agrară terenurile acestor instituții sunt scutite de la expropriere.¹⁷

Problema ajunge și în atenția Ministrului de Interne căruia, prin adresa nr. 10424 din 30 iunie 1945, Prefectul județului îi răspunde că „în urma cercetărilor întreprinse [...] s-a constatat că terenul proprietatea Academiei Române și al Epitropiei Bisericii Sf. Vineri, nu este expropriabil și i s-a pus în vedere primarului comunei Năsturelu despre aceasta, totuși primarul susține că este moșie de mână moartă și trebuie să fie expropriată”¹⁸.

¹⁴ Biroul Județean Teleorman al Arhivelor Naționale (în continuare se va cita BJTN), fond *Prefectura județului Teleorman*, d. 314/1945, f.40.

¹⁵ *Ibidem*, d. 310/1945, f. 12.

¹⁶ *Ibidem*, f. 25.

¹⁷ *Ibidem*, f. 23.

¹⁸ *Ibidem*, d. 311/1945, f. 8.

Foarte interesantă este declarația data de primarul comunei Năsturelu care precizează că „am făcut confiscarea moșiei [...] din ziua de 16 martie 1945, după ce mai întâi am luat contact cu domnul președinte al plășii, domnul Oprea Văetuș. După apariția Decretului Lege pentru Reformă agrară, publicat în M.O. nr. 68 bis din/1945, am convocat oamenii cei mai bătrâni din sat la primărie și i-am întrebat dacă ei știu ce însemnează bunuri de mână moartă, la care numiții mi-au răspuns că „chiar această moșie este bun de mână moartă și că în această situație este moșia acestei Epitropii”. Tot acești locuitori mi-au spus că această moșie și după războiul din 1916 a mai fost pusă pe punctul de a fi expropriată, dar pentru care fapt nu s-a expropriat nu știu, oamenii rămânând lipsiți de pământ.[...] Prin procesul verbal încheiat la 13.03. a.c. împreună cu domnul președinte Oprea Văetuș și domnul delegat al F.N.D. București, domnul Doncea Ion, care au constatat la fața locului situația s-a hotărât la confiscarea moșiei. Biserica com. Năsturelu care se află în construcție de 7-8 ani în urmă, nici până astăzi nu a fost terminată cu toată stăruința ce s-a depus, de la această moșie nu am avut nici un ajutor, cu toate că are un caracter filantropic. Administratorul acestei moșii, dl. Alex Marinescu, în ultimii ani nu a voit să primească nici ca dijmași, pe locuitorii acestei comuni, aducând alți învoitori din comunele vecine, iar pe aceștia din sat târându-i pe calea judecătii pentru diferite mici pretexte”¹⁹.

Din declarația primarului putem trage concluzia cu privire la faptul că pătrunderea pe proprietate și împărțirea pământului a început înainte de apariția legii, cu concursul membrilor F.N.D. și al unor autorități locale, în speță primarul comunei și pretorul plășii Zimnicea.

În *Darea de seamă asupra stării de spirit a populației pe luna martie 1945*, întocmită de Comisariatul de Poliție Zimnicea, șeful comisariatului sublinia că „în prezent se execută legea agrară la împărțirea pământului de către organele F.N.D., însă din informațiile pe care le deținem nu se execută întocmai, deoarece la unele moșii s-au luat și conacurile, iar pământul s-a împărțit și la țigani sau oameni care nu sunt muncitori și că o parte din aceste terenuri vor rămâne neînsămânțate din cauza lipsei de vite necesare muncii”²⁰.

Printr-o telegramă trimisă Prefecturii județului Teleorman în data de 27.03.1945, Președintele Comitetului Frontului Plugarilor din Zimnicea aducea „cele mai călduroase mulțumiri pentru împărțirea pământului ce se desfășoară într-un ritm deosebit”²¹.

La comuna Băneasa, procesul verbal de constituire a comitetului local de expropriere și împrumut este întocmit în data de 26 martie 1945²², cu mult înainte de apariția regulamentului de punere în aplicare a legii. Conform

¹⁹ *Ibidem*, f. 18.

²⁰ *Idem*, fond *Comisariatul de poliție Zimnicea*, d. 55/1945, f. 2.

²¹ *Idem*, fond *Prefectura județului Teleorman*, d. 310/1945, f. 14.

²² *Ibidem*, d. 306/1945, f. 7.

procesului verbal comitetul era compus din 13 membrii aleși, aceștia hotărând că este eligibilă pentru expropriere moșia din comuna Băneasa, în suprafață de 222,25 ha, care a fost lucrată în dijma și arendă²³.

Într-un proces verbal încheiat în data de 25.04.1945, același comitet din comuna Băneasa stabilea că sunt îndreptățiți la împrumut un număr de 270 de săteni²⁴.

Modul haotic de lucru al comisiei este reflectată și de următorul proces verbal încheiat de comisia respectivă, în care se stabilește că din terenul identificat pentru expropriere aflat pe raza comunei Băneasa, urmează să fie atribuit comunei Salcia suprafața de 27 ha și 1947 m.p., dintr-o moșie și 185 ha 2984 m.p., din altă moșie²⁵, în condițiile în care nu fuseseră întocmite tabele definitive de punere în posesie.

Pe de altă parte, moșierul Bildirescu, prevalându-se de prevederile legii, caută să scape de expropriere și face o plângere în data de 18.05.1945 la Prefectura județului Teleorman, în care precizează că s-a prezentat la comisia de plasă Salcia și comitetul sătesc pentru a i se rezerva cota de 150 ha, pentru că a adresat cerere pentru ferma model, dar primarul comunei Salcia a declarat că „nu ține seama de nici un ordin și de nici o adresă, ori de unde ar veni, și că nu-mi lasă nici o brazdă de pământ. Mai mult a declarat că-mi ia și locurile unde seamăn orezul. Și pentru ca să nu mai existe nici o discuție s-a dus chiar în ziua de 13 p.m. să împartă locurile la oameni”²⁶.

În ceea ce privește procedura de lucru pentru crearea fermelor model, abia în data de 01.06.1945 Comisia Centrală de Reformă Agrară din cadrul Ministerului Agriculturii și Domeniilor, prin circulara trimisă Prefecturilor din țară „a hotărât ca pentru executarea hotărârilor art. 13 din Regulamentul Legii de Reformă Agrară, privind crearea fermelor model, să aibă și avizul organelor de conducere județene.

În acest scop vă rugăm ca sub conducerea dumneavoastră să constituiți o comisiune, din care să facă parte Directorul Camerei Agricole județene și șeful Serviciului Veterinar Județean, pentru ca în urma cercetărilor ce veți face prin mijloacele de care dispuneți și organele din subordine, să ne comunicați care dintre solicitanții trecuți pe tabelul alăturat au în prezent ferme-model”²⁷. Prefectura constituie comisia și răspunde că vor trimite tabelul după efectuarea de cercetări la fața locului²⁸.

²³ *Ibidem*, f. 7.

²⁴ *Ibidem*, f. 19.

²⁵ *Ibidem*, f. 18.

²⁶ *Ibidem*, d. 310/1945, f. 125.

²⁷ *Ibidem*, f. 273.

²⁸ *Ibidem*, f. 274.

Ulterior în tabelul primit de la Ministerul Agriculturii și Domeniilor, apar pe raza județului Teleorman un număr de 24 ferme-model, între care regăsim și la comuna Salcia pe domnul Georgescu I., dar nu și pe cea a domnului Bildirescu²⁹.

Ulterior, în data de 04.06.1945, Comisia Centrală de Reformă Agrară revine cu o adresă la Prefectura județului Teleorman, prin care solicită ca încă două proprietăți din Segarcea și Dobrotești să fie avizate ca ferme-model, proprietarii făcând cereri în termenul legal³⁰.

Tensiuni existau pe tot cuprinsul județului, autoritățile fiind asaltate de plângeri venite de la proprietari, autorități locale, comitetele locale de împrumut, diferiți locuitori sau Frontul Plugarilor.

Spre exemplu în data de 8 mai 1945, primarul comunei Slăvești aduce la cunoștința Prefectului că doi membrii ai comitetului local de împrumut au comis o serie de nereguli care au condus la nemulțumiri în rândul împrumutătorilor, încasând suma de 400 de lei de la fiecare împrumutător, bani pe care îi țineau acasă. Pentru remedierea situației, a fost convocată o nouă adunare obștească și ales un nou comitet, solicitând totodată intervenția prefectului³¹.

În comuna Grosu, mai mulți locuitori l-au împiedicat pe proprietarul Mircea Noica, să-și strângă recolta de grâu și orz³².

Un alt proprietar din comuna Tătărăști reclama faptul că locuitori din comuna vecină Negreni, situată în județul Vlașca, „împrumutătorii nelegal”, i-au cosit pentru a doua oară lucerna de pe lotul său³³, iar alt proprietar din aceeași comună reclamă faptul că „i s-a ridicat recolta de grâu de către mai mulți locuitori”³⁴.

O situație deosebită era generată și de terenurile arendate. Cu toate că din dispozițiile Ministerului Agriculturii contractele de arendă erau valabile în anul 1945, la anumite comune comitetele locale de împrumut a împărțit acele terenuri. Spre exemplu, Ministerul Educației Naționale prin Subsecretariatul de Stat al Educației Extrașcolare aducea la cunoștința Comisiei Centrale de Reformă Agrară că terenurile de tir și sport existente în comunele Frumoasa, Saelele, Conțești și Suhaia nu mai pot fi folosite de arendași conform contractelor de arendă, deoarece comitetele locale de expropriere și împrumut le-au împărțit țăranilor și în consecință arendașii solicitau restituirea arende³⁵.

²⁹ *Ibidem*, d. 312/1945, f. 8.

³⁰ *Ibidem*, f. 14.

³¹ *Ibidem*, d. 310/1945, f. 220.

³² *Ibidem* d. 311/1945, f. 76, 77.

³³ *Ibidem*, f. 78.

³⁴ *Ibidem*, f. 79.

³⁵ *Ibidem*, d. 314/1945, f. 51,51v.

În referatul întocmit de responsabilul din cadrul Comisiei Centrale de Reformă Agrară se preciza că sunt terenurile statului și nu fac obiectul prevederilor Legii 187/1945, urmând a fi restituite proprietarilor³⁶.

Prefectura județului Teleorman prin telegrama 10069/19 iunie 1945 transmisă pretorilor din județ preciza că în conformitate cu instrucțiunile Comisiei Centrale de Reformă Agrară din 28 mai 1945, „toate înțelegerile și învoielile agricole pentru anul agricol în curs 1944-1945 sunt și rămân valabile”³⁷.

Din *Situația cu suprafețe de teren expropriat*, întocmită de Pretura Plășii Turnu Măgurele, probabil în perioada mai-iunie 1945, pentru comunele componente, putem constata următoarele:

- în comuna Plopii Slăvitești a fost expropriată suprafața de 210 ha, fiind împărțită în loturi tip de 2,5 ha, numărul îndreptățiților la împrumetărire fiind de 190;
- în comuna Elisabeta a fost expropriată suprafața de 76 ha, fiind împărțită în loturi tip de 2 ha, numărul îndreptățiților la împrumetărire fiind de 152;
- în comuna Slobozia Mândra a fost expropriată suprafața de 209 ha, fiind împărțită în loturi tip de 0,5 ha, numărul îndreptățiților la împrumetărire fiind de 364;
- în comuna Uda Clocociov a fost expropriată suprafața de 124 ha, fiind împărțită în loturi tip de 0,5 ha, numărul îndreptățiților la împrumetărire fiind de 180;
- în comuna Uda Paciurea a fost expropriată suprafața de 128,50 ha, fiind împărțită în loturi tip de 0,5 ha, numărul îndreptățiților la împrumetărire fiind de 225;
- în comuna Râioasa a fost expropriată suprafața de 485 ha, fiind împărțită în loturi tip de 1,5 ha, numărul îndreptățiților la împrumetărire fiind de 654;
- în comuna Olteanca a fost expropriată suprafața de 201 ha, fiind împărțită în loturi tip de 2,5 ha, numărul îndreptățiților la împrumetărire fiind de 235;
- în comuna Segarcea din Vale a fost expropriată suprafața de 159 ha, fiind împărțită în loturi tip de 2 ha, numărul îndreptățiților la împrumetărire fiind de 208;
- în comuna Segarcea din Deal a fost expropriată suprafața de 203,50 ha, fiind împărțită în loturi tip de 2 ha, numărul îndreptățiților la împrumetărire fiind de 298;
- în comuna Odaia nu a fost expropriată nici o suprafață, dar au fost stabilite loturi de 5 ha, numărul îndreptățiților la împrumetărire fiind de 88.

Nu rezultă date pentru comunele Saelele, Lița, Măgurele, Cioara și Flămânda, iar la Traian și Seaca nu sunt clarificate datele de primari, rezultând

³⁶ *Ibidem*, f. 51v.

³⁷ *Ibidem*, f. 17.

în total 1796 ha expropriate și 2394 de îndreptățiți la împrumietărire³⁸.

În comunele componente ale Plășii Slăvești situația era următoarea:

- în comuna Slăvești a fost expropriată suprafața de 635 ha, fiind împărțită în loturi tip de 2,5 ha, numărul îndreptățiților la împrumietărire fiind de 453;
- în comuna Deparați – Hârlești a fost expropriată suprafața de 529 ha, fiind împărțită în loturi tip de 2 ha, numărul îndreptățiților la împrumietărire fiind de 250;
- în comuna Drăgășani a fost expropriată suprafața de 324,64 ha, fiind împărțită în loturi tip de 2 ha, numărul îndreptățiților la împrumietărire fiind de 397;
- în comuna Necșești a fost expropriată suprafața de 137,50 ha, fiind împărțită în loturi tip de 2 ha, numărul îndreptățiților la împrumietărire fiind de 141;
- în comuna Gârdești a fost expropriată suprafața de 172,50 ha, fiind împărțită în loturi tip de 2 ha, numărul îndreptățiților la împrumietărire fiind de 227;
- în comuna Ciolănești Vale a fost expropriată suprafața de 122,50 ha, fiind împărțită în loturi tip de 2 ha, numărul îndreptățiților la împrumietărire fiind de 136;
- în comuna Ciolănești Deal a fost expropriată suprafața de 187,50 ha, fiind împărțită în loturi tip de 2 ha, numărul îndreptățiților la împrumietărire fiind de 271;
- în comuna Râca a fost expropriată suprafața de 146 ha, fiind împărțită în loturi tip de 1 ha, numărul îndreptățiților la împrumietărire fiind de 236;
- în comuna Bucov-Adunați a fost expropriată suprafața de 95 ha, fiind împărțită în loturi tip de 0,5 ha, numărul îndreptățiților la împrumietărire fiind de 190;
- în comuna Slobozia Trăsnitu a fost expropriată suprafața de 84 ha, fiind împărțită în loturi tip de 1 ha, numărul îndreptățiților la împrumietărire fiind de 162;
- în comuna Tătăraști de Sus a fost expropriată suprafața de 56 ha, fiind împărțită în loturi tip de 2,5 ha, numărul îndreptățiților la împrumietărire fiind de 86;
- în comuna Tătăraștii de Jos a fost expropriată suprafața de 269 ha, fiind împărțită în loturi tip de 2 ha, numărul îndreptățiților la împrumietărire fiind de 258;
- în comuna Baldovinești, Popești și Udupu nu s-au făcut exproprieri³⁹.

Solicitările pentru atribuirea de teren în vederea împrumietării erau din cele mai diverse, unele punând în mare dificultate autoritățile județene. Spre exemplu într-o adresă a Prefecturii din 07.09.1945 către Camera Agricolă Teleorman, era trimis în copie un raport al Primăriei comunei Secara în care se

³⁸ *Ibidem*, d. 311/1945, f. 84.

³⁹ *Ibidem*, f. 85,85v.

preciza că “în această comună nu s-au făcut exproprieri neavând proprietari cu peste 50 de ha teren, deci până în prezent nu a fost nimeni împrumutat din această comună, din lipsă de teren”⁴⁰.

Pe lângă reclamațiile adresate autorităților au existat și plângeri penale la adresa unor primari, cum a fost și cea a locuitorului Ignat Șerban din comuna Poroschia, care adresându-se Primului Procuror expunea faptele considerate nelegale ale primarului, acesta din urmă „a solicitat și încasat sume de bani și alimente de la locuitorii care au primit pământ și anume câte lei 500 și 3 ouă de fiecare pogon”⁴¹.

Și fostul primar al comunei Calomfirești era acuzat de comisia locală că la debutul lucrărilor de împrumut „a luat din pământul expropiat 15 pogoane pământ pe numele domniei sale, [...] locuitorii din comună, deși săraci fără pământ, nu primiseră pământ”⁴².

Posibilele ilegalități săvârșite de fostul primar au fost anchetate și de unitățile Legiunii de jandarmi Teleorman, la sesizarea altor proprietari de moșii⁴³.

La Zimnicea, după cercetările întreprinse de Pretorul Plășii Zimnicea și Președintele comisiei de reformă agrară din plasă este restituit o parte din conacul proprietarului Alexandru Becherescu, restul urmând a fi transformat în Centru de Mașini și Tractoare, unde vor fi aduse toate mașinile agricole din plasa respectivă⁴⁴.

Prin adresa nr. 5415 din 5 septembrie 1945, Camera Agricolă a județului Teleorman înainta Prefectului Județului „situația la zi a definitivării reformei agrare, tabele cuprinzând situația existentă la data de 3-4 septembrie pe plășile componente ale județului Teleorman”⁴⁵.

În Plasa Alexandria, reforma agrară era finalizată în localitățile: Vitănești, Calomfirești, Ioan T. Ghica, Măgura, Țigănești, Buzescu, iar în 8 comune (Nanov, Adămești, Plosca, Pielea, Mărzănești, Antonești, Beiu, Brânceni) nu fuseseră finalizate lucrările, existând la nivelul acestei unități administrative 23 de contestații, nesoluționate la acea dată.⁴⁶

În Plasa Balaci, în 5 localități (Malu, Ciocești, Ghimpețeni, Beuca, Zâmbreasca) s-au terminat până la data respectivă lucrările, iar în celelalte 5 (Balaci, Căldăraru, Dobrotești, Surdulești, Mozăceni) erau în lucru, nefiind înregistrate contestații⁴⁷.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 106.

⁴¹ *Ibidem*, d. 313/1945, f. 32.

⁴² *Ibidem*, f. 91.

⁴³ *Ibidem*, d. 314/1945, f. 126, 128, 128v, 129, 129v, 130.

⁴⁴ *Ibidem*, d. 312/1945, f. 67.

⁴⁵ *Ibidem*, d. 313/1945, f. 35.

⁴⁶ *Ibidem*, f. 36.

⁴⁷ *Ibidem*, f. 36 v.

Lucrările de reformă agrară fuseseră terminate în localitățile din Plasa Roșiorii de Vede, fiind soluționate și cele 59 de contestații depuse, din acestea 47 fiind admise și 12 respinse⁴⁸.

O situație similară era înregistrată și în Plasa Vârtoape, fiind finalizate lucrările și soluționate cele 59 de contestații, 46 fiind admise și 13 respinse⁴⁹.

La polul opus se prezentau localitățile din Plașile Salcia și Slăvești unde în nici o localitate nu au fost definitivitate lucrările și existau 6 contestații, respectiv 107, toate fiind nesoluționate⁵⁰.

Situația dificilă din Plasa Slăvești este redată și de șeful Ocolului Agricol Slăvești care în adresa transmisă prefectului preciza: „deoarece pe ziua de 19 septembrie 1945 era anunțată comisiunea de plasă pentru judecarea contestațiilor făcute de proprietari contra proceselor verbale de expropriere și cum știm că spiritele sunt agitate contra mea, am cerut domnului Pretor al Plășii Slăvești să-mi pună la dispoziție doi jandarmi pentru a menține ordinea.

Domnul Pretor nu mi-a dat nici un jandarm, iar pe ziua de 19 septembrie pe când luam parte la comisiune am fost bătut și înjurat [...]”⁵¹.

În ceea ce privește totalul suprafețelor expropriate în toamna anului 1945, în Plasa Slăvești fuseseră expropriate 3253,99 ha, fiind împrăștiți un număr de 2970 plugari⁵², iar în Plasa Alexandria 7146,46 ha, pământul fiind împărțit la 7011 țărani⁵³.

În plasa Turnu au fost definitivitate lucrările în 5 localități (Elisabeta, Mândra, Uda Paciurea, Uda Clocociov și Plopii Slăvitești), iar în celelalte 6 (Saele, Rîioasa, Olteanca, Segarcea Vale, Segarcea Deal și Traian) nu erau finalizate, existând 15 contestații, toate nesoluționate⁵⁴.

Cu ocazia discuțiilor purtate la comuna Cioara de către reprezentantul F.N.D. și primarul localității a fost consemnat în procesul verbal faptul că nu s-a efectuat reforma agrară în localitate, deoarece nu se putea face o distribuție a pământului, în localitate, neexistând suprafețe disponibile la proprietari⁵⁵.

În ceea ce privește situația din Plasa Zimnicea, 11 localități terminaseră lucrările (Bragadiru, Conțești, Cervenia, Smârdioasa, Găuriciu, Fântânele, Suhaia, Vișoara, Piatra, Lisa, Voivoda), iar 2 (Zimnicea și Zimnicele) nu finalizaseră, nefiind înregistrate contestații⁵⁶.

⁴⁸ *Ibidem*, f. 37.

⁴⁹ *Ibidem*, f. 39.

⁵⁰ *Ibidem*, f. 37v, 38.

⁵¹ *Ibidem*, d. 314/1945, f. 73.

⁵² *Ibidem*, f. 8.

⁵³ *Ibidem*, f. 9

⁵⁴ *Ibidem*, d. 313/1945, f. 38 v.

⁵⁵ BJTAN, fond P.C.R. *Comitetul Județean Teleorman*, d. 1/1945, f. 15.

⁵⁶ Idem, fond *Prefectura județului Teleorman*, d. 313/1945, f. 39v.

Lucrările de reformă agrară în localitățile componente ale Plășilor Turnu și Zimnicea erau îngreunate, printre altele și de hotărârea Comisiei Centrale de Reformă Agrară din cadrul Ministerului Agriculturii și Domeniilor prin care au fost interzise expropriările în zona inundabilă a Dunării, toate bunurile din acea zonă, împreună cu inventarele lor, expropriate în baza legii de reformă agrară, trec în patrimoniul statului, la Direcția Comercială a Pescăriilor, care urma să le preia cu forme legale, prin Administrațiile regionale respective și să fie administrate ca și celelalte bunuri ale statului⁵⁷.

Pentru soluționarea situației de la Zimnicea, autoritățile se mobilizează și după ce semnează o serie de documente, Primarul orașului Zimnicea, Pretorul Plășii Zimnicea, Controlorul fiscal, Consiliul Politic al orașului Zimnicea și toți șefii instituțiilor publice, solicită sprijinul autorităților centrale. Astfel, comitetul local de expropriere și împrumutări cere aprobarea Comisiei Centrale de Reformă Agrară pentru ca „terenul domnului General Hagi Chira, socotit ca teren de baltă, în suprafață de circa 25 ha; terenul d-nei Florica Capră în suprafață de circa 110 ha, socotit ca teren de baltă și terenul proprietarilor frații Becherescu, în suprafață de circa 300 ha, teren arabil, să fie repartizat spre împrumutări cetățenilor din orașul Zimnicea al căror număr depășește cifra de 1500 îndreptățiți și care altfel ar rămâne neîmprumutați din cauza lipsei de teren expropriabil.

Afirmăm că acest teren este pământul prin care respire tot ceea ce intră ca munci agricole ale locuitorilor din orașul Zimnicea”⁵⁸.

Modul cum a fost înțeleasă și aplicată reforma agrară, acțiunile țăranilor și moșierilor sunt descrise de doi reprezentanți ai Partidului Comunist, care într-un raport din 9 august 1945 menționau: „[...] În ceea ce privește reforma agrară lasă să se vadă că va fi nevoie de o revizuire cu dea-mănuntul pe teren deoarece atunci când s-au expropriat moșiile nu au existat legi de pe care să se conducă, iar țăranii fiind porniți contra boierilor ardeau de dorința de a le lua pământul. Conducându-se după oarecare norme, țăranii au expropriat moșiile și în urmă când a apărut legea reformei agrare s-u găsit în situația de a fi nevoiți a le înapoia, care cauză dă naștere la foarte multe încurcături. Moșierii caută prin orice mijloace a dovedi că nu erau expropriabili, pentru care au făcut contestații, iar țăranii susțin pe de altă parte că aceste moșii trebuiau expropriate. Pentru judecarea acestor litigii trebuie aduse dovezi de amândouă părțile ceea ce aduce mari întârzieri. Fără această judecată care va hotărî care moșii se înapoiază proprietarului nu se poate spune că reforma agrară este definitivă și nu se poate definitiva până la darea acestor hotărâri judecătorești a Comisiei Centrale de Reformă Agrară. După ce aceste hotărâri au fost date, trebuie trecut din nou pe teren pentru ca locul fiecărui împrumutat să fie definitiv fixat. Ieșind Legea de

⁵⁷ *Ibidem*, f. 46, 47.

⁵⁸ BJTAN, fond *Primăria orașului Zimnicea*, d. 11/1946-1947, f. 1, 1v, 2, 2v, 3, 3v, 4, 5, 8.

Reformă Agrară, le dă dreptul vechilor proprietari de a-și lua pământul în care va aduce mari nemulțumiri printre țărani când va vede că l-i se v-a lua pământul și mai ales când va fi nevoie să ia de la alții și să dea acelora care au fost împrumătați tocmai pe acel pământ cei revine moșierului [...]"⁵⁹.

Problemele cauzate producției agricole de aplicarea reformei agrare au fost imense. În toamna anului 1945 multe terenuri au rămas neînsămânțate sau nu au fost pregătite pentru culturile din primăvara anului 1946.

Pe de altă parte disputele dintre proprietarii expropriați și plugari sau chiar dintre noii împrumătați și cei neîmprumătați au condus la tensiuni în lumea satelor. Această atmosferă era întreținută și de manifestările partidelor politice, în special de acțiunile reprezentanților Frontului Plugarilor și cei ai Partidului Comunist.

În grădina publică din capitala județului, Turnu-Măgurele, în data de 19 august a fost organizată o întrunire a organizației Partidului Comunist din județul Teleorman la care au participat „săteni, muncitori, sătence și tineret”⁶⁰.

Ziarul „Drum Nou” relatează că în data de 23 septembrie au avut loc două mari adunări ale Frontului Național Democrat în Zimnicea și Roșiori de Vede la care au participat 3000 de oameni, respectiv 2000 de locuitori, fiind ținute discursuri de către reprezentanții acestei formațiuni politice, între care și Pretorul Plășii Zimnicea, care era și Președintele Frontului Plugarilor, acesta arătând că „fără acest guvern n-ar fi fost posibilă împrumătarea țăranilor, scoaterea lor din robia moșierilor și acordarea libertății lor totale. Evident, toate aceste drepturi câștigate prin grele sacrificii, nu convin acelei minorități care o viață întreagă n-a făcut altceva decât să speculeze și să exploateze pe țărani”⁶¹.

În zilele de 9, 10 și 11 ianuarie are loc la Turnu Măgurele o conferință politică și administrativă la care au participat reprezentanții locali din arcu guvernamental, în frunte cu Prefectul județului Teleorman, Florian Crețeanu. Din articolul scris în ziarul „Drum Nou”, una din principalele probleme dezbătute a fost cea legată de efectele legii de reformă agrară, la dezbateri fiind prezenți atât moșieri cât și țărani, care și-au expus problemele, prefectul județului spunând că „această expropriere pune punct pentru secolul XX unor aspecte de viață rurală întârziată și adusă din evul mediu”⁶².

Mărturie a propagandei guvernamentale de la acea dată, stă relatarea conform căreia la final a fost proiectat filmul „Reforma agrară”, unde cuvântul introductiv la avut Ion Dincă de la P.C.R.⁶³.

⁵⁹ Idem, fond PCR Comitetul Județean Teleorman, d. 11/1945, f. 7, 7v.

⁶⁰ *Drum Nou*, Anul XX, nr. 6/01.09.1945, p. 1.

⁶¹ Idem, nr. 8/01.10.1945, p. 1.

⁶² Idem nr. 14/15.01.1946, p. 1.

⁶³ *Ibidem*.

În luna martie 1946 situația privind aplicarea reformei agrare în județul Teleorman o regăsim într-un tabel întocmit de organizația județeană a Partidului Comunist. Din datele culese de această organizație politică rezultă că la acea dată județul dispunea de 365.500 ha teren arabil, 8.052 ha vii, 18.556 ha păduri. Totalul moșiilor expropriate era de 227, din care 12 sub 50 ha. A fost expropriată suprafața de 22.550 ha, pe care au fost împrăștiți 31249 de țărani, în medie lotul atribuit fiind de 2 ha⁶⁴.

O comisie interministerială pentru desăvârșirea reformei agrare se deplasează la Alexandria, în luna februarie 1946, pentru a purta discuții cu autoritățile locale, membrii comitetelor comunale de reformă agrară și ai celor de plasă, având în vedere faptul că se dorea ca primele titluri de proprietate să fie distribuite în județul Teleorman⁶⁵.

În vederea eliberării titlurilor de proprietate, Comisia de Îndrumare a Aplicării Reformei Agrare a Județului Teleorman a emis, în februarie 1946 o serie de instrucțiuni către comitetele locale de expropriere și împrăștiere pentru definitivarea tabelelor de împrăștiere, în care se preciza, printre altele:

„Se vor înscrie în tabele toți acei care au sub 2 ha, această suprafață fiind fixată ca lotul tip, în următoarea ordine:

1. Plugari mobilizați și concentrați în războiul antihitlerist;
2. Orfani, văduve și invalizi proveniți din război;
3. Orfani, văduve și invalizi proveniți din orice război;
4. Țăranii fără pământ;
5. Clăcașii și dijmașii care au lucrat pe moșia expropriate, indiferent de comuna unde locuiesc;
6. Țăranii cu pământ puțin.

Sunt îndreptățiți la împrăștiere plugarii majori, adică să aibă vârsta de 21 ani împliniți și acei sub 21 de ani care sunt căsătoriți, deci sunt capi de familie. [...].

Sunt excluși de la împrăștiere și deci nu vor fi trecuți în tabele:

- a) Funcționarii statului sau particulari;
- b) Meseriașii calificați a căror ocupațiune principală nu este agricultura;
- c) Cei condamnați și semnați de autoritățile militare pentru dezertare făptuită după 23 august 1944⁶⁶.

Pentru organizarea solemnității distribuirii primelor titluri de proprietate a fost ținută o conferință în orașul Roșiori de Vede, în urma căreia au fost transmise instrucțiuni pretorilor și primarilor.

⁶⁴ BJTAN, fond PCR Comitetul Județean Teleorman, d. 17/1946, f. 2.

⁶⁵ Ioan Scurtu (coord.), *Viața politică în documente, 1946*, București, Arhivele Statului din România, 1996, p. 108-109.

⁶⁶ BJTAN, fond Primăria orașului Turnu Măgurele, d. 1/1946, f. 34, 34v, 35.

Conform acestora, „de la comunele care au fost revizuite de comisia de reformă agrară a plășii, vor merge absolut toți cei împroprietăriți spre a-și primi fiecare titlul de proprietate personal”, iar de la celelalte comune urma a fi trimis un delegat⁶⁷.

Deplasarea se efectua în coloane, în frunte cu primarul și cel puțin cinci muzicanți, astfel încât în data de 13 iunie, la ora 6, toți oamenii să ajungă la marginea orașului Roșiori de Vede. Trebuiau să fie prezenți toți primarii, notarii, comitetele politice locale ale tuturor partidelor politice din F.N.D., comitetele locale de reformă agrară de la toate comunele⁶⁸.

Primele titluri de proprietate în județul Teleorman sunt distribuite în cadru festiv, în data de 13 iunie 1946 la Roșiori de Vede, în prezența Primului Ministru, dr. Petru Groza și a 40.000 de oameni⁶⁹.

THE AGRARIAN REFORM ON 1945 IN TELEORMAN COUNTY

Abstract

Based on the archive documents this study highlight in wich way the Decree-Law no. 187 by 1945 regarding the implementation of the agrarian reform was applied in Teleorman County.

⁶⁷ Idem, fond *Primăria orașului Alexandria*, d. 8/1946, f. 4.

⁶⁸ *Ibidem*.

⁶⁹ *Drum Nou*, Anul XX, nr. 23/15.06.1946, p. 1.